

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BACH301-OBE-2024-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	09-05-2024 09:00 CEST
Sluttdato:	23-05-2024 14:00 CEST
Eksamensform:	Bacheloroppgave - Bergen
Termin:	2024 VÅR
Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Flowkode:	203 BACH301 1 OBE 2024 VÅR
Intern sensor:	(Anonymisert)

Deltaker

Kandidatnr.:	272
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	10910
----------------------	-------

Egenerklæring *:

Ja

Jeg bekrefter at jeg har registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Ja

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	30
Andre medlemmer i gruppen:	387

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Tilvenning for de yngste i barnehagen

How kindergarten teachers work with the transition period in kindergartens

Kandidatnummer: 387 & 272

BACH301

FLKI/IPRS/Barnehagelærerutdanning

Birgitte Ivarhus Sollesnes

23.05.2024

Antall ord: 10910

Vi bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, *jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.*

Abstract

Keywords: transition period, safe attachment, parental cooperation.

Summary:

The number of very young children starting in kindergartens in Norway is increasing. The transition from home to kindergarten is a big adjustment for every child, and a safe transition is crucial for the child's well-being and development. In the transition period, it is important that the transition to kindergarten is a positive experience for the child. New research and theory have made it clear that the initial adjustment period and focusing on the youngest and tended attachment towards someone in the day-care, is a key piece in creating an environment where the youngest children can feel secure, instead of stressed or anxious. Therefore, we see the value in gathering as much knowledge as possible about the adaptation period for the kindergarten field. Our problem for this research article is: *How does the kindergarten teacher work with the transition period in the kindergarten?* Themes of the research interviews are transition, attachment and parental cooperation. Through qualitative research interviews, relevant theory and the Framework Plan, we highlight how three kindergarten teachers work with adaptation periods in kindergartens in Norway. Our findings indicate that communication with parents that is characterized by warmth and honesty is central to work with adaptation. The use of primary contact and transitional objects is practiced. It was emphasized that the staff must be emotionally present over time and facilitate calm days with adults characterized by sensitivity.

Forord

Vi sitter igjen med en blandet følelse av glede og sorg nå som bacheloroppgaven endelig leveres inn. De siste tre årene ved Høgskulen på Vestlandet har vært fylt med mange nye utfordringer, både opp- og nedturen. Vi er dypt takknemlige overfor skolen og våre forelesere, som har gitt oss verdifull inspirasjon og viktig lærdom underveis.

En spesiell takk går til vår profesjonsveileder gjennom første og siste året på studiet, og nå vår bachelorveileder, Birgitte Ivarhus Sollesnes. Gjennom dine gode, ærlige og konstruktive tilbakemeldinger har vi alltid hatt noe å strekke oss etter. Du har vært en uvurderlig støttespiller.

Vi vil også uttrykke vår takknemlighet til våre intervjupersoner. Vi setter stor pris på at dere delte verdifull kunnskap, erfaringer og meninger rundt temaet tilvenning med oss.

Videre vil vi takke våre familier for deres tålmodighet og støtte gjennom disse tre årene. Sist, men ikke minst, takker vi våre døtre, Mia, Lea Martine, Milie og Nora, for å spre glede og gi oss motivasjon i en hektisk hverdag.

Vi er stolte over å snart kunne bære tittelen barnehagelærer.

Tusen takk alle sammen!

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	6
1.1 Bakgrunn for valg av tema og tidligere forskning.....	6
1.2 Problemstilling og sentrale begreper	7
1.3 Oppgavens oppbygging.....	8
2.0 Teori	9
2.1 Tilvenning.....	9
2.1.1 Informasjonsskriv.....	9
2.1.2 Hjemmebesøk	10
2.1.3 Oppstarts samtale	10
2.1.3 Primærkontakt.....	11
2.1.4 Overgangen til barnehage.....	11
2.2 Tilknytning.....	12
2.2.1 Trygghetssirkelen.....	13
2.2.2 Trygg base og trygg havn.....	14
2.2.3 Tilknytningspersoner	14
2.2.4 Bowlby.....	15
2.2.5 Trygg og utrygg tilknytning	16
2.2.6 Overgangsobjekt.....	16
2.3 Foreldresamarbeid	16
2.3.1 Foreldrestøtte.....	17
2.4 Oppsummering	18
3.0 Metode	19
3.1 Valg av metode	19
3.2.2 Intervjuguide og gjennomføring av intervju	20
3.2.3 Valg og presentasjon av intervjupersoner.....	20
3.4 Metodekritikk.....	22
3.4.1 Validitet og reliabilitet.....	22
3.4.2 Forforståelse.....	23
3.5 Etske retningslinjer.....	23
3.6 Oppsummering	24
4.0 Presentasjon av Empiri	25
4.1 Tilvenning.....	25
4.1.1 Arbeid med tilvenning.....	25
4.1.2 Primærkontakt.....	26
4.1.3 Varighet på tilvenningsperioden	26
4.1.4 Hjemmebesøk	27
4.2 Tilknytning.....	28
4.2.1 Overgangsobjekt.....	29
4.3 Foreldresamarbeid	29
4.3.1 utfordringer under tilvenningen.....	29
4.4 Oppsummering	30

5.0 Drøfting	31
<i>5.1 Tilvenning.....</i>	<i>31</i>
<i>5.2 Tilknytning.....</i>	<i>34</i>
<i>5.3 Foreldresamarbeid</i>	<i>34</i>
6.0 Avslutning	36
Vedlegg 1 – Intervjuguide	39
Vedlegg 2 – Samtykkeerklæring.....	40
Vedlegg 3 – Godkjenning fra Sikt	41

1.0 Innledning

Bakgrunn for at vi valgte å skrive om tilvenning og tilknytning i barnehagen er at vi allerede før studiet hadde en stor interesse for småbarns pedagogikk og tilknytningsteorier. Vi har egne erfaringer med tilvenning, og dette er noe som har engasjert oss som foreldre og fremtidige profesjonsutøvere. Det har vært spennende å tilegne seg mer kunnskap om hvordan de yngste barna aktivt søker voksne for å skape trygghet i livet sitt. Det er derfor av stor betydning at barn møter barnehagelærere som har gode kunnskaper om betydningen av god tilvenning. Vi var nysgjerrige på hvordan barnehagelærere arbeider med tilvenning. Vi ønsket derfor å fordype oss innenfor dette tema.

1.1 Bakgrunn for valg av tema og tidligere forskning

I dagens samfunn begynner barn tidlig i barnehagen, og dette gjør at vi finner tilvenningsperioden svært aktuell. I 2023 gikk 88.6% av alle barn mellom 1-2 år i barnehagen (Statistisk sentralbyrå, 2023). Dette forteller oss viktigheten av at barnehagelæreren har god kunnskap om å legge til rette for barnas første tid i barnehagen på best mulig måte. Det er barnehagelærerne i samarbeid med foreldre, som skal tilrettelegge for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. De skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.33).

Det har kommet ny forskning om tilvenning og tilknytning de siste årene. Samtidig har det politisk blitt rettet et økt fokus på kvalitet i barnehagene. I 2017 fikk vi en ny rammeplan, som er tydeligere på ansvar og oppgaver. Hensikten med rammeplanen er å løfte kvaliteten i barnehagene. Kvalitet handler om, slik vi ser det, hvordan den enkelte barnehage tilrettelegger for omsorg, lek, læring og danning. Barnehagekvalitet er et komplekst begrep det er ulike meninger om, men for små barn ser det ut til at det er voksen-barn samspillet som påvirker hvordan barna har det i barnehagen (Dalli mfl., 2011; Danmarks Evalueringsinstitut, 2017, ref i. Drugli et al., 2020, s.41). Vi er av den oppfatning at en god, trygg tilvenning vil bidra til å fremme læring og utvikling - som igjen kan sees i sammenheng med kvaliteten. Kvaliteten vil da være avgjørende for om barnehagen oppleves som en ressurs, eller som en belastning for barnet.

Generelt kan en overgang beskrives som en periode hvor det handler om å gradvis finne seg til rette, oppleve tilhørighet og bli kjent i et nytt miljø. Tidlige overganger kan ha effekter på både lang og kort sikt (Brooker,2008, ref i Drugli et al., 2020 s.19). Det er derfor viktig at overgangen til barnehagen blir en positiv opplevelse for barnet. I en ny studie ledet av May Britt Drugli (2023), har det blitt undersøkt hvordan små barn opplever overgangen ved å måle barnas kortisolnivåer, som er et hormon som er forbundet med stress. I studien, som er en del av prosjektet “Liten og ny i barnehagen” kom det fram at barnas kortisolnivåer, samt foreldre og profesjonelle omsorgsgivers oppfatninger av barnet stemte godt overens. Begge datakildene viste at barna hadde en enkel start i barnehagen da foreldrene var til stede, mens ukene barna var fraskilt fra foreldrene virket krevende for barnet. Etter tre måneder ble kortisolnivåene lave igjen, og barnets trivsel ble oppfattet som høy (Drugli et al., 2023, s.1).

Funnene understreker viktigheten av en gradvis overgang til barnehagen hvor foreldre er til stede i begynnelsen, og at barna får tilstrekkelig med tid til å tilpasse seg de nye omgivelsene for å sikre at barna opplever en så rolig og stressfri overgang som mulig. Det har lenge vært standard praksis med tre dagers tilvenning i barnehagen. Nyere forskning samt politisk fokus på barnehagekvalitet har økt oppmerksomheten rundt dette temaet. Overgangen fra hjem til barnehage er stor for hvert enkelt barn, og en trygg tilvenning er avgjørende for barnets trivsel og utvikling. Praksisen med tre dagers tilvenning har endret seg i noen barnehager til modeller som inkluderer foreldreaktiv tilvenning. Samarbeid med foreldre anses som viktig, men og et område som i praksis kan være utfordrende. Det er derfor av stor betydning at barnehagelærere og barnehagefeltet tilegner seg kunnskap om hvordan de kan legge til rette for en trygg og god tilvenning for alle barn.

1.2 Problemstilling og sentrale begreper

På bakgrunn av dette har vi kommet frem til problemstillingen

Hvordan arbeider barnehagelæreren med tilvenningsperioden i barnehagen?

For å besvare problemstillingen, har vi gjennomført kvalitative forskningsintervju med tre barnehagelærere. Vi ønsker å tilegne oss kunnskap og forståelse for barnehagelærernes opplevelse av og erfaring med tilvenning. Vi vil se nærmere på hva barnehagelærerne anser som viktig i dette arbeidet, samt hvilke utfordringer de eventuelt møter på i deres arbeid med tilvenning og foreldresamarbeid (Dalland, 2020, s. 68-69).

Sentrale begreper i oppgaven er tilvenning, tilknytning, foreldresamarbeid og foreldrestøtte. Vi har valgt å bruke begrepene tilknytningsperson, kontaktperson og primærkontakt om hverandre. Det vi da henviser til er personen med det tildelte ansvaret for barnet under tilvenningsperioden.

1.3 Oppgavens oppbygging

I kapittel én om innledning aktualiserer vi tema og begrunner vårt valg av tema. Her vil vi også presentere noen sentrale begreper som vi bruker i oppgaven, dette for å gjøre det lettere for leseren. I kapittel to legger vi frem teori som er relevant for å besvare vår problemstilling. Kapittel tre omhandler metode, hvor vi legger frem metodevalg og forskningsintervju vi har gjennomført for å besvare problemstillingen, samt etiske hensyn. I kapittel fire presenterer vi våre funn fra intervjuene og den tematiske analysen. I kapittel fem vil vi drøfte og diskutere funnene knyttet til problemstillingen. Kapittel seks er oppsummering av funn og avslutning.

2.0 Teori

I dette kapittelet skal vi redegjøre for teori som er relevant for å kunne besvare vår problemstilling som er:

“Hvordan jobber barnehagelæreren med tilvenningsperioden i barnehagen?”

Først ser vi på tilvenning, hvor vi kommer inn på ulike aspekter ved tilvenningsperioden i barnehagen. Videre kommer vi inn på tema tilknytning, der trygg base, trygg havn og trykthetssirkelen har et stort fokus. Avslutningsvis i kapittelet kommer vi inn på foreldresamarbeid, der vi ser nærmere på foreldrestøtte og generelt om foreldresamarbeid.

2.1 Tilvenning

Det kan være en stor omveltning for barna å begynne i barnehagen. Det kan oppleves krevende for små barn å bli adskilt fra sine foreldre, og man må legge til rette for at barna over tid får opplevelsen av at voksne i barnehagen også kan gi dem god omsorg (Drugli, 2017, s.138).

Rammeplanen sier at «... barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere rutiner og knytte seg til personalet og andre barn»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 21). Mange barn vil også raskt trives i barnehagen, med nye leker og lekekamerater. Forutsetningen for trivsel er at barnet får en trygg havn å gå til, der de får minst en sekundær tilknytningsperson i barnehagen. Men det vil ta tid å skape tilknytning og kontakt og for at barnet lar seg lade av de voksne i barnehagen (Brandtzæg et al., 2013, s. 100.).

Dette kommer vi tilbake til i kapittel 2.2.1 *Trykthetssirkelen*.

2.1.1 Informasjonsskriv

Før barnet starter i barnehagen, sender mange barnehager ut enkel og hyggelig informasjon til foreldrene. Dette kan være informasjon om hvem som jobber på avdelingen, hvilke rutiner avdelingen har, og litt om hvordan samarbeidet mellom barnehagen og foreldre foregår. Dette er gjerne spesielt hyggelig for foreldre som ikke har hatt barn i barnehagen tidligere, og det kan være med på at de føler seg litt tryggere i prosessen når de kommer til barnehagen (Drugli, 2017, s.110). Mange foreldre møter barnehagen som foreldre for første gang, og de bør i størst mulig grad få opplevelsen av at de er gjensidige samarbeidspartnere med personalet (Drugli, 2017, s.111). Flere barnehager har også startet med at foreldre og barn får besøke barnehagen en stund før oppstart, dette kan være en fin og trygg måte å bli kjent med foreldre og barn på.

2.1.2 Hjemmebesøk

Noen barnehager har innført hjemmebesøk for ettåringer som skal begynne i barnehagen (Danmarks Evalueringsinstitut, KL & BUBL, 2017, ref i. Drugli et al., 2020, s.54). Hensikten med at barnehagen drar på hjemmebesøk til familien er å kunne gi god informasjon til foreldre om selve barnehagen og oppstarten, og å etablere god kontakt. Når en ansatt får komme hjem til familien, vil barnet kunne bli litt kjent med den ansatte i sine kjente omgivelser. Når barnet da møter den ansatte igjen når det starter i barnehagen, vil ikke den ansatte virke som en fremmed. Det er viktig at man informerer foreldrene om at et eventuelt hjemmebesøk er frivillig, og at hensikten ikke er å vurdere hjemmeforholdene (Drugli et al., 2020, s.54).

2.1.3 Oppstarts samtale

De fleste barnehager har et oppstartsmøte med foreldrene før barnet begynner i barnehagen. En oppstarts samtale kan ha mange viktige funksjoner, gjennom samtale med foreldrene angående hva barnet liker, barnets rutiner og hva barnet er vant til, signaliserer man til foreldrene at man ser og bryr seg om barnet og dets behov (Broberg et al., 2014, s. 139). Man blir litt bedre kjent med barnets foreldre og hjemmemiljø, noe som kan bidra til at personalet lettere kan møte barnets behov og bidra til at barnet opplever en sammenheng mellom livet sitt hjemme og i barnehagen (Brandtzæg et al., 2013, s.102).

Barna trenger at hverdagen henger sammen, og det er både foreldre og personale ansvarlige for (Drugli, 2017, s.101). Det er viktig å være bevisst på at barnet tilbringer tid både hjemme og i barnehagen, og det som skjer på en arena vil være med å påvirke hvordan barnet har det på den andre arenaen. Det kan være svært krevende for små barn å tilbringe mye tid i barnehagen, og dette kan være lurt å løfte opp som samtaleemne med foreldre. På denne måten kan de kan legge til rette for rolige ettermiddager sammen med barnet, hvor foreldrene er emosjonelt tilgjengelige for barnet (Drugli, 2017, s.103). Det er normalt at barn har reaksjoner under tilvenningsperioden, og det kan komme til uttrykk som gråt når foreldrene går, tretthet, sutring og reaksjoner på å være utenfor foreldrenes synsvidde, selv når de er hjemme. Dette er normale reaksjoner, og noe man som pedagoger kan informere foreldrene om slik at de får en forståelse og et realistisk bilde på barnets opplevelse av tilvenningen (Broberg et al., 2014, s. 139).

2.1.3 Primærkontakt

I starten av tilvenningsperioden er foreldrenes oppgave å fungere som en trygg base som barnet kan komme tilbake til for påfyll av trygghet mellom utforskningen sammen med pedagogen. Pedagogens oppgave i tilvenningsperioden er å bli kjent med barnet, og stegvis kunne fungere som en trygg base for barnet (Broberg et al., 2014, s. 142-143). Barn trenger pedagoger som er fysisk og følelsesmessig til stede, som kan gi barnet erfaringer med å få pålitelig hjelp. Da vil barnet kunne være sikker på at det finnes en trygg base å vende tilbake til når noe føles usikkert eller de trenger følelsesmessig påfyll, for å kunne fortsette med eksempelvis leken (Broberg et al., 2014, s.170). Det vil være mer forutsigbart for både barn og voksne i tilvenningsperioden dersom det er én bestemt voksen som tar imot og blir kjent med barnet fra første dag. Denne voksne vil da bli kontaktperson og en sekundær tilknytningsperson, men det er viktig å være lydhør for barnets egne ønsker. Barnet kan søke selv mot en bestemt voksen, derfor er det viktig å følge barnets behov når det er mulig. Man må være innstilt på å muligens bytte kontaktperson i tilvenningsperioden (Brandtzæg et al., 2013, s. 101). Foreldrene bør ikke forlate avdelingen før barnet viser at de er trygge på kontakten sin (Brandtzæg et al., 2013, s.104).

2.1.4 Overgangen til barnehage

Ankomsten i barnehagen kan som sagt være svært utfordrende for mange barn, der utfordringen er å skilles fra den primære tilknytningspersonen som kan gjøre barn både urolige og stressede. Rammeplanen sier at «... personalet skal sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s 21). De voksne i barnehagen kan hjelpe barna på flere måter, det viktigste er at barna får etablert trygg kontakt med en sekundær tilknytningsperson (Brandtzæg et al., 2013, s. 106). Ved at man snakker med foreldrene om hvordan morgenen har vært, har morgenen vært preget av stress eller ro. Har barna fått mulighet for lade-øyeblikk hjemme med mamma eller pappa, mangelen på dette kan spille inn på barnets evne til å takle overgangen til barnehagen og det å skulle skilles fra foreldrene. Ved at barnet får opplevelsen av at personalet og foreldrene snakker sammen om morgenen, samt at foreldrene får bruke litt tid til å lade opp barnet i overgangen, vil dette gjerne bidra til at barnet får opplevelsen av at barnehagen og hjemmet blir sydd sammen. At noen andre viktige vet og forstår vil oppleves som trygt for barnet (Brandtzæg et al., 2013, s. 106).

Det første møtet om morgenen er viktig, at barnet føler seg trygg på at de voksne i barnehagen har “sett meg”. Om det lar seg gjøre er det best at det er primærkontakten som kommer ut i garderoben ved barnets ankomst. Et annet viktig poeng er at man lar foreldrene få bruke tid ved avskjeden med barnet. Man tror gjerne at en rask avskjed vil være best, men fra det man vet om barns tilknytningsbehov er ikke dette å ta barns følelser på alvor. Barnet kan trenge å få påfyll av mamma eller pappa ved avskjeden i barnehagen. Barnet kan likevel gjerne gråte, men en avskjed som får ta litt tid, er tydelig og god, vil kjennes bedre ut for barnet (Brandtzæg et al., 2013, s. 108).

For å forstå viktigheten av en “trygg havn” når små barn møter på utfordringer, kan man se på tilknytningsteorien. Det å begynne i barnehagen og tilpasse seg et nytt miljø og nye mennesker vil være en slik utfordring. Det er i første omgang bare foreldrene som kan fungere som den trygge havnen og regulere barnets følelser (O’Connor, 2018, ref. i Drugli et al., 2020, s.35). Det er først når barnet vet det har en trygg havn i form av en omsorgsperson som kan gi dem støtte og trøst ved behov, at barnet er i stand til å utforske barnehagens miljø. De ansatte i barnehagen må derfor aktivt jobbe med å danne en god kontakt med barnet mens foreldrene enda er til stede, slik at de kan fungere som barnets trygge base når foreldrene ikke lenger er sammen med dem i barnehagen. Det har i mange år vært slik at foreldrene er med barnet sitt i barnehagen 2-3 dager, og dette ser ut til å være praksis for mange små barn i norske barnehager (Drugli, Solheim & Grip, 2017, ref. i Drugli et al., 2020, s.97). Men som tidligere nevnt er det nå flere barnehager som endrer på sine tilvennings rutiner, med flere antall dager hvor foreldrene er til stede. Noen barn trenger lenger tid enn andre, og man bør snakke med foreldre om det er behov for en eventuelt lengre overgangsperiode for det enkelte barn (Drugli et al., 2020, s.35-36). Basert på kunnskap om små barns behov, samt tilbakemeldinger fra foreldre og ansatte anbefales det at små barn starter i barnehagen i små grupper, hvor foreldrene er til stede i minst fem dager (Drugli et al., 2020, s.97)

2.2 Tilknytning

Begrepet tilknytning fremhever betydningen av noe mindre som henger sammen med og er avhengig av noe større. Der spiller samspeillet mellom omsorg og tilknytning inn. Samspeillet omfatter foreldre eller andre omsorgspersoner sin evne til å ivareta barns behov for beskyttelse, trøst eller trygghet i utsatte situasjoner (Broberg et al., 2014, s. 34). Tilknytning vil utvikles

gradvis de første leveårene. Det er en relasjonsspesifikk prosess som foregår mellom foreldre og barn, som litt etter litt vil resultere i et spesifikt psykologisk bånd mellom dem. Tilknytningen barna har til forskjellige mennesker vil se ulik ut (Broberg et al., 2014, s. 34).

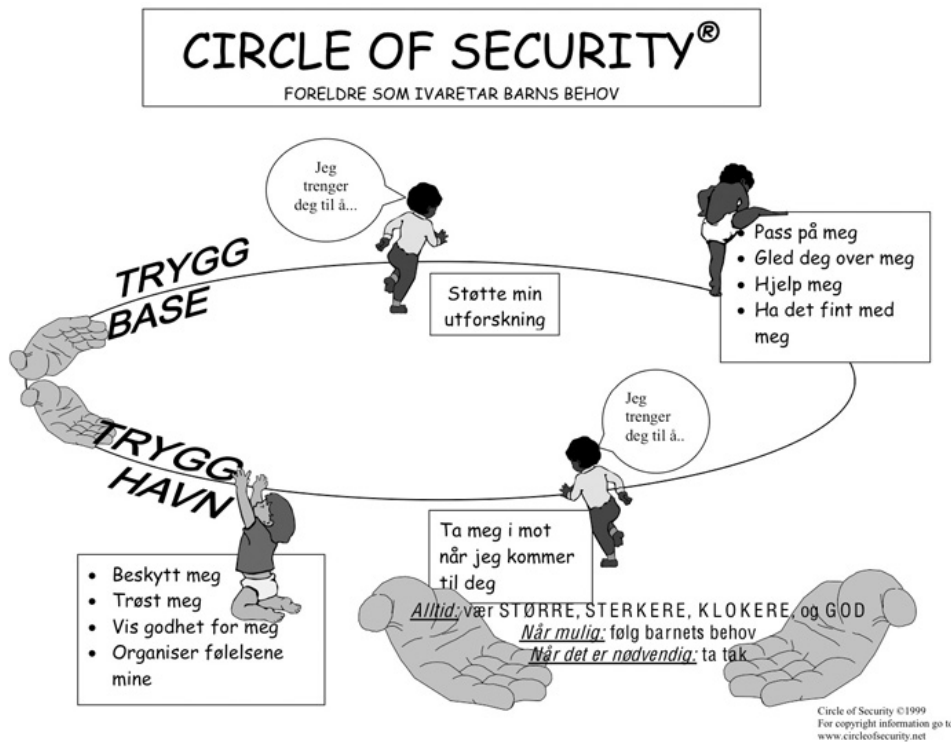
Tilknytning handler om de nære følelsesmessige relasjonene vi har til familie, venner, kjærlighetsrelasjoner også videre. Det disse relasjonene har til felles er at de vedvarer over tid. De har en stor følelsesmessig betydning for individet som ikke kan erstattes og man vil søke hverandres nærhet, og oppleve ubehag ved ufrivillig separasjon (Broberg et al., 2014, s. 37).

Tilknytning handler om nærhet og trygghet, men det handler like mye om å hjelpe barn med vanskelige følelser og støtte dem i utforskning og lek (Brandtzæg et al., 2013, s. 15).

Utviklingspsykologien de siste 50-60 årene har vist oss at tilknytningens funksjon går langt forbi den fysiske tryggheten. Gjennom nære relasjoner vil barn også utvikle seg psykologisk og få en opplevelse av seg selv som et eget sosialt individ (Brandtzæg et al., 2013, s. 16). For barnet har tilknytning to funksjoner. En funksjon som trygg havn for barnet når det trenger støtte og regulering i vanskelige følelser, og en som trygg base for lek, mestring, utforskning og læring (Drugli et al., 2020, s.39).

2.2.1 Trygghetssirkelen

Hos et lite barn kommer trygghet foran alt, og de kommer til verden med et innebygget og automatisk program for å søke trygghet og beskyttelse. Men barna kommer også til verden med et grunnleggende behov for å utforske. Tilknytning og utforskning henger sammen, da de er avhengige av hverandre. Barn må være trygge for å kunne utforske og når barnet utforsker trer behovet for nærhet og tilknytning frem igjen, da barnet kan bli både redd, sint og trøtt i sin utforskning (Brandtzæg et al., 2013, s. 17). Trygghetssirkelen viser hvordan disse grunnleggende behovene henger sammen og bygger på mange års forskning rundt tilknytning (Brandtzæg et al., 2013, s.18). Når barn søker voksne for å sitte på fanget, lene seg inntil eller få trøst er dette et behov barn har for å lade. Barna søker nærhet eller kontakt for å stabilisere inni seg, for å så kunne leke og lære etterpå (Brandtzæg et al., 2013, s. 29).

Figur 1. Trygghetssirkelen. Hentet fra psykologtidsskriftet, 2017.

2.2.2 Trygg base og trygg havn

Etter hvert som tilknytningen er etablert vil barnet søke omsorgspersoner i situasjoner som oppleves som skremmende eller krevende for barnet, som en trygg havn. Tilknytningssystemet vil da aktiveres. I tidlig samspill vil barnet trenge hjelp til å regulere følelser, for å ikke bli overveldet. Dette vil si at barnet vil trenge hjelp til å roe seg ned når det gråter, blir redd, opplever ubehag og så videre (Drugli, 2017, s. 44). Som voksen må man ikke bare være en trygg base for barnet, man må også kunne stimulere, lære barnet å løse ulike typer konflikter, sette grenser og støtte barnet i utforskning av miljøet samt respektere barnets autonomi (Rye, 2002, ref. i Drugli, 2017, s.57).

2.2.3 Tilknytningspersoner

Små barn knytter seg til de menneskene som gir dem fysisk og emosjonell omsorg, er rimelig stabilt til stede i barnets liv og som er villige til å inngå i en nær, positiv og forutsigbar relasjon til dem (Smith, 2002, ref. i Drugli, 2017). Tilknytningspersoner er dem som barnet har en nærere

relasjon til (Drugli, 2017, s. 43). I tilnærming til barnet bør tilknytningsperson være sensitiv og lydhør ovenfor barnets signaler (Drugli et al., 2020, s. 32).

2.2.4 Bowlby

John Bowlby (1907-1990) var tilknytningsteoriens opphavsmann og var utdannet psykoanalytiker (Broberg et al., 2014, s. 35). Bowlby brukte begrepet tilknytning for å forstå hva det psykologiske forholdet mellom omsorgsgivere og barnet hadde å si for videre utvikling. Han var den første som brukte begrepet på denne måten. I Bowlby sin hypotese om tilknytning, vil ikke bare å sørge for barns biologiske behov være nok. For å skape tilknytning vil kreve at det ligger følelsesmessige, psykologiske prosesser til grunn for tilknytningen (Askland & Sataøen, 2019, s. 61). At et barn er tilknyttet, vil si at det er disponert til å søke nærhet til og kontakt med en bestemt person. Dette gjør barn i spesielle situasjoner, særlig om barnet er trøtt, redd eller syk (Askland & Sataøen, 2019, s. 62). Bowlby skiller også mellom at barn viser tilknytningsatferd og det som han kaller for varig tilknytning. Tilknytningsatferd kan barn vise overfor mange ulike mennesker, mens varig tilknytning derimot skjer med de nærmeste omsorgspersonene i barnets liv (Synnevaag, 1997, ref. i Askland & Sataøen, 2019, s. 62). Det kan sees slik at hos et barn finnes det et hierarki av tilknytningspersoner, de primære og de sekundære. Barnet vil søke primær omsorgsgiver i møte med ubehag om barnet får velge. Dette tolker Bowlby som et tegn på at barnet er selv med i prosessen der man danner ulike relasjoner til ulike mennesker (Askland & Sataøen, 2019, s. 62).

Tilknytningen barnet får til de voksne i barnehagen kommer lengre ned på barnets tilknytnings hiarki, noe som er naturlig. Det er viktig å understreke at sekundær ikke betyr mindreverdige. Når de primære tilknytningspersonene ikke er tilgjengelig, slik som i barnehagen, blir det ekstremt viktig at barnet får knytte seg til de voksne i barnehagen. Uten tilknytning og trygghet vil ikke barna ha ro til å utforske og lære noe mens de er i barnehagen. Barn vil trenge en, men helst flere sekundære tilknytningspersoner i barnehagen (Brandtzæg et al., 2013, s. 21.) Når barn starter i barnehagen, vil både barn og ansatte trenge tid og muligheter for samspill for å forstå hverandres uttrykk, signaler og atferd (Degotardi & Pearson, 2014, ref. i Drugli et al., 2020, s.33). For at den ansatte så raskt som mulig skal forstå barnets ulike uttrykk og behov er foreldrene viktig som sentrale «oversettere» for barnet (Drugli et al., 2020, s. 33).

2.2.5 Trygg og utrygg tilknytning

Dersom et barn opplever å få trygghet og beskyttelse når det søker den voksnes nærhet, kalles tilknytningen for trygg. Den kalles derimot utrygg dersom det å søke nærhet ikke fører til en økt følelse av trygghet og beskyttelse (Broberg et al., 2014, s. 37). Denne definisjonen av tilknytning poengterer viktigheten av å skille mellom barnets relasjon til foreldrene og foreldrenes relasjon til barnet. Foreldre og barn vil ikke være tilknyttet hverandre på samme måte. Barnet knytter seg til den som er større og sterkere for å få trygghet og beskyttelse, forelderen svarer med å utvikle et følelsesmessig “omsorgsbånd” for å gi beskyttelse (Broberg et al., 2014, s. 37).

2.2.6 Overgangsobjekt

Donald Winnicott (1971) introduserte begrepet overgangsobjekter for å beskrive hvilken stor betydning for eksempel en bamse eller en koseklut kan ha for små barn når de skal separeres fra sine foreldre. Winnicott hevder at et overgangsobjekt kan gjøre det mulig for barnet å være fysisk borte fra foreldrene, men samtidig beholde et mentalt bilde av dem (Drugli et al., 2020, s.37). Bilder av foreldre, kjæledyr og søsken kan også fungere som overgangsobjekt for barna, da de ser at de finnes selv om de ikke er til stede sammen med barnet i barnehagen. For å binde sammen hjemmet og barnehage kan ansatte i barnehagen også ta i bruk bøker, sanger og regler som barnet er kjent med hjemmefra. Det er ikke objektet i seg selv som er viktig, men hva objektet representerer for barnet. Når barnet finner seg til rette og kjenner trygghet og tilhørighet i barnehagen, vil som oftest overgangsobjekter få en mindre rolle som trygghets kilde for barnet (Drugli et al., 2020, s.38).

2.3 Foreldresamarbeid

Når foreldrepermisjonen går mot slutten og foreldrene skal begynne tilvenning av barnet i barnehagen, kan dette vekke ulike følelser hos foreldrene. For noen kan det være en lettelse å endelig få starte i jobb igjen, mens andre kan få opplevelsen av å bli tvunget til å forlate sitt barn (Broberg et al., 2014, s. 138). “Ingen betyr mer for barns trivsel og utvikling enn foreldrene, selv når barna er mye i barnehagen” (Drugli, 2017, s.99). Det blir ofte sagt at foreldrene må vennest til barnehagen på lik linje med barna. Dersom foreldrene er trygge, blir også barnet trygt på barnehagen (Broberg et al., 2014, s. 138).

Foreldre håndterer starten på barnets tilværelse i barnehagen ulikt. Noen foreldre trenger mye bekreftelse på at barnet deres finner sin plass i barnehagen, mens andre foreldre heller trenger en påminnelse om at det er viktig at de tar seg tid til at barnet får nok tid til tilvenningen. Når personalet er klar over forskjellene i foreldregruppen, kan de lettere legge til rette for å møte hver enkelt forelder der de er, gi dem informasjon og støtte i oppstartsfasen for å best mulig ivareta barnets behov (Drugli, 2017, s.100).

Et godt samarbeid mellom barnehagen og foreldrene er ideelt, og personalet burde etterstrebe og innhente mest mulig av foreldrenes kunnskap om barnet når personalet selv skal bli kjent med barnet. Det å ha en åpen kommunikasjon angående barnets behov når det begynner i barnehagen, er som oftest nøkkelen til oppstarten av et godt samarbeid (Drugli, 2017, s.100). De ansatte må ha gode kommunikasjonsferdigheter for å kunne etablere en god samarbeidsrelasjon med foreldre. Det er gjennom kommunikasjon, både verbal og ikke-verbal at det skapes mening mellom partene (Drugli et al., 2020, s.59). Dette står i tråd med det rammeplanen sier om foreldresamarbeid "barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene (...)" Samarbeidet skal sikre at foreldrene får medvirke til den individuelle tilretteleggingen av tilbudet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20).

2.3.1 Foreldrestøtte

Foreldrestøtte er å møte foreldrene med genuin respekt og anerkjennelse både for deres verdssystem og oppdragelsesformer. Denne støtten skal helst ha en fenomenologisk tilnærming, der man kan sette seg inn i den enkelte familie sin livssituasjon og virkelighet. Det handler om å ha en åpen og ikke-dømmende holdning overfor at foreldre i utgangspunktet ønsker det beste for deres barn. Både foreldrene og fagpersoner kan ha nytte av å lære av hverandre. Det kan imidlertid være utfordrende for fagpersoner å formidle sin kunnskap uten å krenke deres verdighet som foreldre. For å få til et godt samarbeid må man se den andre. Man må ha god og tydelig kommunikasjon, det må være gjensidighet, åpenhet og tillit. En del av dette kan gjerne sees på som relasjonskompetanse og er en viktig del av det å være profesjonell (Glaser, 2023, s. 94).

Barnehagen har hovedansvaret for å etablere et godt samarbeid med foreldre, og det er nedfelt i barnehagens styringsdokumenter. Det er dokumentert gjennom forskning at det er en

sammenheng mellom kvaliteten på samarbeidet mellom personale og foreldre og hvordan barnet finner seg til rette i barnehagen (Clarke-Steward og Allhusen, 2005; Shpancer, 2002, ref. i Drugli, 2017, s.104). Særlig gjensidig varm kommunikasjon mellom personale og foreldre viser positiv effekt på barns trivsel i barnehagen. Forskning viser altså at kvaliteten på samarbeid mellom foreldre og barnehage har en påvirkning på hvordan barnet vil få det i barnehagen, og dette er noe man burde være bevisst på i sitt samarbeid med foreldre. Alle barn i barnehagen skal ha det godt i barnehagen, uavhengig om det er krevende for personalet å samarbeide med foreldrene (Drugli, 2017, s.105).

2.4 Oppsummering

I dette kapitlet har vi introdusert teori som vi ser relevant for å besvare vår problemstilling. Vi har delt kapitlet i tre hovedtemaer, tilvenning, tilknytning og foreldresamarbeid. Dette er de hovedtemaene vi arbeider ut ifra og har derfor presentert relevant teori for hver av dem. Under tilvenning har vi kommet inn på primærkontakt, hjemmebesøk, informasjonsskriv, overgangen til barnehage blant annet. Under tilknytning har vi kommet inn på trygg og utrygg tilknytning, trygghetssirkelen, John Bowlby, trygg base og trygg havn, tilknytningspersoner og overgangsobjekt blant annet. Siste tema vi har vært innpå i teorikapitlet er foreldresamarbeid. Der har vi vært innoom generelt om foreldresamarbeid og foreldrestøtte. I neste kapittel presenterer vi vår metodiske tilnærming.

3.0 Metode

I dette kapitlet presenteres vår metodiske tilnærming for å kunne besvare problemstillingen. Vi kommer inn på valg av metode, kvalitativt forskningsintervju, rekruttering og presentasjon av intervjupersoner, metodekritikk, analyseprosess og etiske overveielser.

Vår problemstilling er: *“Hvordan arbeider barnehagelæreren med tilvenningsperioden i barnehagen?”*

3.1 Valg av metode

En metode kan forklares som «veien til målet» (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 140). Metoden er redskapet vårt i møte med noe man ønsker å undersøke. Den skal hjelpe oss å samle inn data. Data vil si den informasjonen vi trenger for å undersøke. Man kan skille mellom to ulike forskningsmetoder, kvantitativ og kvalitativ metode. Kvantitativ metode gir oss data i form av målbare enheter, mens den kvalitative metoden hjelper oss å fange opp mening og opplevelse som ikke kan tallfestes eller måles (Dalland, 2020, s. 54).

Man må vite hva målet er, for å finne ut hvilken metode man skal benytte i forskningsprosjektet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 140). Vi ønsket å undersøke hvordan barnehagelærerne i feltet arbeider med tilvenning i barnehagen, deres opplevelser, erfaringer, tanker og refleksjoner.

3.2 Kvalitativt forskningsintervju

Det kvalitative forskningsintervju forsøker å kunne forstå verden sett fra intervjupersonens side (Dalland, 2020, s. 68). Vi valgte derfor å bruke kvalitativt forskningsintervju. Slik at vi kunne hente frem barnehagelærerens opplevelser, erfaringer og kunnskap fra deres egen livsverden. På denne måten kunne vi legge til rette for gode utfyllende svar for hvordan informantene arbeider med tilvenningsperioden i barnehagen. Målet med et kvalitativt forskningsintervju er ikke bare å utveksle synspunkter om temaet, men å skape en mening og forståelse som fører til kunnskap (Dalland, 2020, s. 68).

Dette forskningsprosjektet faller inn under fenomenologiske undersøkelser. Der oppmerksomheten rettes mot verden slik den konkret oppleves og erfares ut ifra informantenes eget perspektiv (Thomassen, 2006, s. 82-83, ref. i Dalland, 2020, s. 48). Det kvalitative forskningsintervjuet åpner opp for å få tak i informantenes erfaringer.

3.2.1 Semistrukturert intervju

Vi valgte å gjennomføre semistrukturerte intervjuer. Dette var for å sikre oss at informantene ble stilt de samme spørsmålene, samtidig som det åpnet for å kunne stille spørsmål med utgangspunkt i informantenes beskrivelser og utsagn for videre utdyping og avklaring. Kvale og Brinkmann (2015) definerer et semistrukturert livsverden intervju som en planlagt og fleksibel samtale, hvor formålet er å innhente beskrivelser av intervjupersonens livsverden med hensikt på fortolkning av meningen med de fenomener som blir beskrevet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 325). Et semistrukturert intervju brukes når man ønsker å få beskrivelser av hvordan mennesker forstår sin livsverden. Det er ikke ulikt en dagligdags samtale, men det profesjonelle intervjuet har det formål å samle inn data, hvor særegne tilnærminger og teknikker er nødvendige (Kvale & Brinkmann, 2015).

3.2.2 Intervjuguide og gjennomføring av intervju

Vi utarbeidet en intervjuguide hvor vi tok utgangspunkt i problemstillingen vår (vedlegg 1). Denne sendte vi til informantene på forhånd, slik at de fikk mulighet til å forberede seg til intervjuet. Vi har benyttet åpne spørsmål, noe som oppfordrer informanten til refleksjon og beskrivelser. Informantene står fritt til å kunne utforme svar og basert på egen forståelse av temaet, spørsmålene stilles i en fast rekkefølge uavhengig av svarene (Thagaard, 2018, s. 90). Intervjuguiden er semi-strukturert med hovedtemaene tilvenning, tilknytning og foreldresamarbeid. Under disse temaene har vi følgende åpne spørsmål for å sikre at vi får nok data til å kunne besvare problemstillingen vår. Intervjuene ble gjennomført ved at en av oss, den som ikke hadde kjennskap til informanten, ledet samtalen og stilte spørsmål. Den andre var observatør og noterte kroppsspråk, da det alltid skjer mer i et intervju enn det som sies med ord (Dalland, 2020, s.92). Vi gjennomførte lydopptak av intervjuene etter samtykke fra informantene og godkjenning fra SIKT (vedlegg 3). Gjennom intervjuene stilte vi oppfølgingsspørsmål der det var naturlig. Vi erfarte at å forberede seg godt til intervju bidro til at vi følte oss trygge i situasjonen.

3.2.3 Valg og presentasjon av intervjupersoner

I et kvalitativt intervju ønsker man å minske avstanden mellom den som intervjuer og den som blir intervjuet. Intervjuperson er en nøytral betegnelse som viser at man ønsker aktiv deltagelse fra den som blir intervjuet (Dalland, 2020, s. 67-68). Det finnes flere varianter for utvelgelse som

variasjon utvelgelse, strategisk utvelgelse og bekvemmelighet utvelgelse. I utvelgelsen av intervjupersoner har vi brukt en strategisk utvelgelse, som er at man velger personer man tenker har erfaringer og kunnskap i henhold til temaet man forsker på (Dalland, 2020, s. 79). Det var et krav at informantene var utdannet barnehagelærer eller førskolelærer, samt jobber som barnehagelærer eller pedagogisk leder i barnehage på småbarnsavdeling. Vi har i utvelgelsen av intervjupersoner fokusert på å ha informanter fra forskjellige barnehager, da det kan være ulik praksis på hvordan de arbeider med tilvenningsperioden. Vi sendte ut forespørsel med informasjon til mange ulike barnehager, men kun barnehager vi tidligere har hatt tilknytning til responderte på forespørselen vår om intervju. Vi fikk rekruttert tre ulike informanter fra ulike barnehager, to pedagogiske ledere og en barnehagelærer. De er anonymisert med fiktive navn, for å sikre deres anonymitet.

Siv: Utdannet barnehagelærer og jobber som pedagogisk leder på en småbarnsavdeling i en kommunal barnehage. Hun har jobbet i barnehage i 18 år og har jobbet hovedsakelig på småbarnsavdeling. Hun har videreutdanning i språk og språkstimulering.

Katrine: Utdannet barnehagelærer og jobber på en småbarnsavdeling i en privat barnehage. Hun har erfaring som assistent før hun ble barnehagelærer, og var ferdig utdannet i 2018. Har jobbet i barnehage i totalt 22 år. Hun har videreutdanning i veiledning.

Ada: Utdannet barnehagelærer og jobber som pedagogisk leder på en småbarnsavdeling i en kommunal barnehage. Har jobbet i barnehage i 24 år. Hun har videreutdanning i grunnleggende lese, skrive og matte-ferdigheter.

3.3 Transkripsjon og temabasert analyse

Intervjuene som er blitt gjort har i ettertid blitt transkribert, der vi begge har lyttet på opptakene og skrevet ned ord for ord. Ved å ta i bruk lydopptak, vil man lettere kunne transkribere nøyaktig hva som ble sagt, enn om man bruker notater av intervjuet (Larsen, 2017, s.110). I tillegg til lydopptak noterte vi også kroppsspråk hos informantene. Når man skriver ut intervju på denne måten vil bidra til å bevare mest mulig av det som opprinnelig skjedde i intervjuet (Dalland, 2020, s. 95).

Når et intervju er transkribert, skal dataene analyseres. Vi har gjennomført en temabasert analyse, hvor vi koder og klassifiserer alle dataene (Thagaard, 2018, s.153). Her skiller vi dataene ut fra ulike tema fra alle intervjuene. Man går i dybden på de forskjellige temaene og analyserer og sammenligner dem. Disse temaene er forutbestemt og vi gjennomfører derfor en deduktiv temabasert analyse (Thagaard, 2018, s.171-172). Vi arbeider ut fra tre hovedtemaer for å besvare vår problemstilling, dette gjør at temaene er forutbestemte. I denne prosessen vil det styrke kvaliteten at vi er to personer som går gjennom dataen og dette vil kunne bidra til flere tanker og synspunkter.

3.4 Metodekritikk

Det kan oppstå feilslutninger når man bruker kvalitative metoder. Vi har vært bevisst på våre reaksjoner og vårt kroppsspråk under intervjuene, da våre reaksjoner kan få intervjupersonene til å forandre sitt svar (Larsen, 2017, s.124). Når man har gjennomført et intervju, bør man også tolke intervjusituasjonen. Kan situasjonen ha påvirket svarene, virket personen nervøs, var det mange avbrytelser eller for lite tid til intervjuet (Larsen, 2017, s.122). I et intervju kan det alltid være spørsmål som ikke ble stilt eller utdypet. Dalland (2020, s.57) sier at dersom man behersker metoden, jo bedre blir resultatet. Når det gjelder metode og intervju har vi forberedt oss godt. Likevel mener vi det er viktig å påpeke at det er første gang vi gjennomfører intervjuer, og at vår manglende erfaring kan ha påvirket resultatene og gjennomføringen.

3.4.1 Validitet og reliabilitet

Metoden vi bruker skal kunne gi kunnskap som skal være troverdig, dette gjør at det stilles krav til validitet og reliabilitet (Dalland, 2020, s. 43). Validitet handler om relevans eller gyldighet. I kvalitative studier handler validitet mer konkret om troverdighet, bekreftbarhet og overføringsverdi (Larsen, 2017, s.93).

Reliabilitet viser til nøyaktighet eller pålitelighet, at undersøkelsen er pålitelig og at nøyaktighet ligger til grunn gjennom prosessen. Reliabilitet i kvalitative undersøkelser knyttes ofte til troverdighet - de empiriske funn som presenteres, skal være basert på data om faktiske forhold (Larsen, 2017, s.95). Data man samler inn er i utgangspunktet relevant, og må være samlet inn på en slik måte de er pålitelige. Leddene i prosessen må være fri for unøyaktigheter. For å sikre

dataenes pålitelighet har vi tatt i bruk en lydopptaker av god kvalitet for å sikre god lyd. For å hindre feil i transkriberingen og sikre dens pålitelighet har vi begge lyttet på opptakene av intervjuene (Dalland, 2020, s. 63). En måte vi også har sikret reliabiliteten i prosjektet er at vi har vært nøyaktige ved behandling av intervjudataene og sikret at vi ikke blander sammen hvem som har sagt hva. Samt at vi begge har gjort den samme transkripsjonen og kodingsprosessen. Ved at flere gjør det samme blir reliabiliteten høyere (Larsen, 2017, s. 95). Noe som derimot kan ha svekket påliteligheten i dette prosjektet, i tillegg til uerfarenhet, er utvelgelsen av intervjupersoner. Vi fikk som nevnt bare til intervjuer med intervjupersoner vi hadde kjennskap til fra før.

3.4.2 Forforståelse

For å kunne sikre pålitelighet og reliabilitet i arbeidet med prosjektet må vi redegjøre for egen forforståelse av det temaet vi undersøker. Vi kan prøve å møte et fenomen så forutsetningsløst som mulig, men det er ikke til å unngå å ha noen tanker om det (Dalland, 2020, s. 60). Vi har tilstrebet å være så objektiv som mulig i arbeidet, da vi har egne erfaringer fra barnehagen og arbeid med tilvenning som kan påvirke vår forståelse og tolkning av data. Objektivitet brukes ofte for å betegne at forskningsprosjektet er uavhengig av den som forsker, der man er upartisk (Dalland, 2020, s. 61-62). Temaet vi undersøker er tilvenningsarbeid i barnehagen. Dette er noe vi har både lært, snakket om og arbeidet med på høyskolen og erfart i praksis.

3.5 Ethiske retningslinjer

Etikk i denne sammenhengen vil dreie seg om hvordan vi som forskere møter mennesker, hvordan man informerer om undersøkelsen, hvilke spørsmål man stiller og hvordan man behandler informasjonen man innhenter (Larsen, 2017, s. 15). Innenfor forskning skal alle forskningsprosjekter følge NESH (Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora) sine etiske retningslinjer. Dette er informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser for deltakelse (Larsen, 2017, s. 15). I forkant av intervjuene lagde vi en samtykkeerklæring (se vedlegg 2) til intervjupersonene. De fikk god tid til å lese over dokumentet og signere før vi startet intervjuet. Slik sikret vi informert samtykke til våre intervjupersoner. I studier med personopplysninger er det viktig at en kjenner til hvordan man behandler disse. Personopplysninger er opplysninger som direkte eller indirekte knytter

deltakerne i prosjektet til rapporten eller artikkelen (Larsen, 2017, s. 15). Opplysningene vi har innhentet under denne prosessen har vært lagret forsvarlig hele veien og resultatene som til slutt presenteres er anonyme. På denne måten ivaretar vi personvernet og har under hele prosessen tatt valg som skal sikre at intervjupersonene ikke opplever unødvendige belastninger av deltakelsen (Dalland, 2020, s. 168).

For at forskningsprosjektet skal være etisk forsvarlig må vi som studenter behandle personopplysninger i henhold til SIKT-kunnskapssektorens tjenesteleverandør sine retningslinjer og beskytte personopplysninger. Vi søkte derfor i forkant av datainnsamling til SIKT om godkjenning for å ta i bruk lydopptak under intervjuene. Etter vi fikk godkjenning fra SIKT til å ta i bruk lydopptak (se vedlegg 3), tok vi kontakt med potensielle intervjupersoner med informasjon om prosjektets formål. Vi informerte om hva deltakelsen ville innebære, deres rettigheter til å trekke seg når som helst uten begrunnelse og at all informasjon vil anonymiseres. For å sikre validitet i prosjektet fikk intervjupersonene tilbud om å lese transkripsjonen i ettertid.

3.6 Oppsummering

I dette kapitlet vi gjort rede for forskjellige forskningsmetoder og presisert for datainnsamling for dette forskningsprosjektet. Intervjupersonene har blitt presentert og utforming av intervjuguide er forklart, samt gjennomføring av intervju og transkripsjon. Vi har kritisk reflektert rundt metode og etikk, og vurdert validiteten og reliabiliteten rundt denne forskningsartikkelen. I neste kapittel skal vi presentere funn fra vår empiri.

4.0 Presentasjon av Empiri

I dette kapittelet skal vi presentere resultatene av våre funn fra intervjuene og den tematiske analysen av transkripsjonene. Vi vil fokusere på de funnene som er mest relevante for å svare på problemstillingen vår som er *“Hvordan jobber barnehagelæreren med tilvenningsperioden?”*. Vi har valgt å gi informantene fiktive navn for å sikre deres anonymitet. Dette kapittelet har tre følgende hovedtema som ble dannet i vårt analytiske arbeid med materialet *tilvenning, tilknytning og foreldresamarbeid*. Disse tre aspektene inneholder kjernen av våre funn.

4.1 Tilvenning

Analysen av hovedtemaet *tilvenning* har belyst ulike dimensjoner av praksisen.

4.1.1 Arbeid med tilvenning

I svar på hva som er viktig når man arbeider med tilvenning, peker samtlige av informantene på kommunikasjonen med foreldre og at både barn og voksne føler seg ivaretatt. Ada sier det slik:

... at de opplever at de får en trygg og god start. At vi er lydhøre overfor foreldrene, hvilke ønsker de har, det er de som kjenner sitt barn best, det tenker vi er veldig viktig.

Det Ada sier samsvarer med det Drugli (2020) sier om at de ansatte må ha gode kommunikasjonsferdigheter for å kunne etablere en god samarbeidsrelasjon med foreldrene (Drugli et al., 2020, s. 59).

Går vi videre kan vi se at Katrine trekker frem viktigheten av ærlighet under tilvenningen og formulerte seg slik:

... at vi legger opp til et ærlig og åpent samarbeid. Vi må være ærlige om hvordan tilvenningen går og at vi tar kontakt med foreldrene når tilvenningen ikke går bra, at vi går i dialog med foreldrene ...

Glaser (2023) fremhever viktigheten av en god og tydelig kommunikasjon der det er gjensidighet, åpenhet og tillit ved foreldrestøttene arbeid (Glaser, 2023, s. 94).

4.1.2 Primærkontakt

Gjennom vår tematiske analyse ser vi at alle tre praktiserer bruk av primærkontakt, selv om Katrine bruker begrepet tilknytningsperson. Det spesifiseres at bruken av primærkontakt er særlig knyttet til starten av tilvenningsperioden. Siv og Ada mener det er viktig at barnet blir fort trygt på alle de ansatte på avdelingen slik at levering ikke skal bli så vanskelig om primærkontakten ikke er der. Ada forklarer det slik:

... Barn og foreldre har da færre voksne å forholde seg til, selv om vi noen ganger kan bli veldig knyttet til primærpersonen. Der det kan bli litt sånn at foreldrene ikke vil levere barnet fordi du ikke er begynt på jobb. Vi forklarer da at vi bruker det som en trygghet, men barnet skal likevel bli kjent med alle på avdelingen. Så det er egentlig mest i starten.

Katrine sier at det viktigste for henne er at barna får en trygg tilknytning. Dette gjør at de har en tilknytningsperson, og at de kontinuerlig arbeider med tidsaspektet. Hun peker videre på at de andre ansatte på avdelingen må bli kjent med barnet på avstand, med blick for eksempel. Dette samsvarer med det Brandtzæg sier om primærkontakt. Det vil være mer forutsigbart for både barn og voksne i tilvenningsperioden dersom det er én bestemt voksen som tar imot og blir kjent med barnet fra første dag (Brandtzæg et al., 2013, s. 101.) Alle de tre barnehagelærerne sier dersom barnet naturlig trekker mot en annen ansatt på avdelingen enn primærkontakten, så bytter de primærkontakt og Katrine understreker og:

... vi voksne må tåle å bli avvist av barnet.

Dette er noe som videre samsvarer med det Brandtzæg (2013) sier om å være lydhøre overfor barnet (Brandtzæg et al., 2013, s. 101.)

4.1.3 Varighet på tilvenningsperioden

Vi kan se at Siv, Katrine og Ada mener det er viktig å “se an” barnet når det kommer til varigheten på tilvenningsperioden.

På spørsmål om varighet på tilvenningsperioden, svarer Siv:

... Ser det litt an, første dagen kommer de rundt 10, noen spiser lunsj mens andre må hjem å legge. Andre dag kommer de gjerne i 9 tiden. Foreldre bestemmer litt. Vi spiser lunsj

sammen. Tredje dag, foreldre går gjerne vekk litt, går på do eller i bilen. Holder seg i nærheten. Barnehagen ringer om det ikke går. Det er ofte lettere for barn når mor eller far går. Når man sier hadet, da må man gå, jeg veileder foreldre mye på dette.

Dette samsvarer med det Drugli (2020) sier har vært praksis i barnehager i mange år (Drugli, Solheim & Grip, 2017, ref. i Drugli et al., 2020, s.97).

Katrine har en annen forklaring på spørsmål om varigheten på tilvenningen:

... Nå har vi akkurat lagt om tilvenningen vår fra høsten av. Det er en ny tilvenningsmodell, Trondheim-modellen. Før hadde vi tradisjonell 3-5 dager, men dette opplevde vi som ikke tilstrekkelig å få barnet trygt på 3 dager med et ett år gammelt barn. Det opplevdes stressende for både foreldre og barn, og oss ansatte.

Katrine fortsetter med

... Vi har kunnskap, vi må tørre å vise vei og ta styring i tilvenningen, og lede den kanskje mer enn hva vi har gjort før. Vi må bruke nok tid.

Rammeplanen poengterer også dette med tid. Det står at «... barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere *tid* og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere rutiner og knytte seg til personalet og andre barn» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 21). Det er riktig nok ikke spesifisert hvor lang *tid* det i realiteten er snakk om. Brandtzæg (2013) beskriver også at det vil ta *tid* å skape en tilknytning (Brandtzæg, et al., 2013, s. 100).

På spørsmål om hvor lang en tilvenningsperiode burde være, beskriver Katrine en tilvenningsmodell som går over flere dager hvor foreldrene er med. De har tidligere erfaring med denne fremgangsmåten, og det ga dem en bekreftelse på at en lengre tilvenningsmodell er veien å gå. Dette samsvarer med hva Drugli (2020) sier om en lengre tilvenningsmodell med foreldrene til stede i minst fem dager (Drugli et al., 2020, s. 97).

4.1.4 Hjemmebesøk

På spørsmål om intervjupersonene praktiserte hjemmebesøk som en del av tilvenningen, kunne ingen av intervjupersonene si at de praktiserte dette. Hensikten med hjemmebesøk er å gi god

informasjon til foreldre, og etablere kontakt med barnet slik at man ikke er en fremmed ved oppstart (Drugli et al., 2020, s.54).

4.2 Tilknytning

For barnet har tilknytning to funksjoner. En funksjon som trygg havn for barnet når det trenger støtte og regulering i vanskelige følelser, og en som trygg base for lek, mestring, utforskning og læring (Drugli et al., 2020, s.39). Vi stilte spørsmål avslutningsvis i intervjuet: *Hvilke faktorer anser du som viktig for at barnet skal få en trygg tilknytning i tilvenningsperioden?*

I svar på hva som var viktig i arbeidet med tilvenning, var det ulikheter. Siv vektlegger foreldresamarbeidet, der å lytte til foreldrene og skape en relasjon til dem står sentralt i hennes arbeid. Hun trekker også frem det å møte barna på en god måte, da spesielt hvordan man tar imot barna om morgenen. Katrine vektlegger emosjonell tilstedeværelse over tid for å etablere en trygg tilknytning til barnet. Dette står i tråd med det Drugli (2017) sier om tilknytningspersoner. Små barn knytter seg til de menneskene som gir dem fysisk og emosjonell omsorg, er rimelig stabilt til stede i barnets liv og som er villige til å inngå i en nær, positiv og forutsigbar relasjon til dem (Smith, 2002, ref. i Drugli, 2017, s. 43).

Videre var det gjensidig enighet hos intervjupersonene med at det var viktig å tilrettelegge for rolige dager, der man er følelsesmessig til stede og genuin i møte med foreldre og barn. Ada formulerte seg slik som dette:

... at man ikke er hastig og lystig, men har god tid til det vi trenger å ha god tid til og så må man så klart se barna an. Vi må tilpasse oss de barna som kommer. Noen har ikke lært å gå enda engang, så da kan man ikke kaste dem inn i et hastig "rottereir" der barna "flyr" rundt. Det går ikke. Det å være tett på, også er det foreldrene som kjenner barna best, vi skal ikke overta barnet når de kommer inn. Det er de som skal tilnærme seg oss. Vi holder litt avstand de første dagene, når ditt barn er klar for å komme til meg er jeg klar.

Dette kan samsvare med det Drugli (2020) sier om å være sensitiv og lydhør ovenfor barnets signaler, hvor foreldrene er barnets oversettere den første tiden (Drugli et al., 2020, s. 33).

4.2.1 Overgangsobjekt

Samtlige av intervjupersonene har positive erfaringer med overgangsobjekter, da spesielt ved soving i barnehagen og i første del av tilvenningsperioden. De forklarer at overgangsobjekter kan være eksempelvis bilder av nærmeste familie, musikk barnet er vant med, koseklut, bamser og lignende. Ada trekker frem at hun har oppstartsamtale før oppstart i barnehagen, der hun bevisst prøver å innhente mest mulig informasjon om barnet. Hun oppfordrer også foreldre til å sende bilder av nærmeste familie, slik at de kan utarbeide en bildebok som er klar til oppstart. På denne måten kan de som Winnicott (1971) sier binde hjem og barnehage sammen, der objektet i seg selv ikke er viktig, men hva det representerer for barnet (Drugli et al., 2020, s.37).

På spørsmål om de føler at barna opplever mye stress i tilvenningsperioden, uttrykte samtlige at de hadde en oppfatning av at barna opplevde mer stress enn de kanskje har godt av.

4.3 Foreldresamarbeid

I analysen av datamaterialet fant vi at det var ulike sider av foreldresamarbeidet barnehagelærerne opplevde som utfordrende.

4.3.1 Utfordringer under tilvenningen

Siv, Katrine og Ada peker på forskjellige sider ved foreldresamarbeidet som kan være utfordrende under tilvenningen. Siv trekker frem at det kan være utfordrende med foreldre som har vanskelig for å slippe tak på barnet. Der hun opplever foreldrene som utrygge eller sårbare. Katrine forklarer at det som kan være utfordrende under tilvenningen er tiden, samt foreldresamarbeidet dersom man ikke helt finner ut av samspillet med foreldrene. Ada forklarer utfordringen ved foreldresamarbeidet slik:

... Det som kanskje er mest utfordrende er at foreldre vet hvordan de vil ha det, at de må bli veldig trygghet.

Dette samsvarer med det Drugli (2017) sier om at foreldre håndterer starten på barnets tilværelse ulikt. Noen foreldre trenger mye bekreftelse på at barnet deres finner sin plass i barnehagen

(Drugli, 2017, s. 100). Både Siv og Ada peker og på utfordringer under tilvenninger der man har flere barn på tilvenning samtidig, og at dette er derfor noe de prøver å unngå om det lar seg gjøre.

4.4 Oppsummering

Dette kapitlet har tre følgende hovedtema som ble dannet i vårt analytiske arbeid med materialet *tilvenning, tilknytning og foreldresamarbeid*. I kapitlet har vi presentert funnene fra intervjuene og den tematiske analysen av transkripsjonene som er mest relevant å kunne besvare vår problemstilling. Vi har sett at kommunikasjon med foreldre som er preget av varme og ærlighet står sentralt i arbeid med tilvenning. Videre ser vi at det praktiseres bruk av primærkontakt og overgangsobjekt, men ikke hjemmebesøk. Det ble vektlagt at personalet må være emosjonelt til stede over tid og legge til rette for rolige dager med voksne preget av sensitivitet. Utfordringer barnehagelæreren peker på i arbeid med tilvenning er å få tiden til å strekke til og noen aspekter ved foreldresamarbeidet.

5.0 Drøfting

I denne delen av oppgaven vil vi drøfte funnene våre opp mot relevant teori som vi har valgt å ha med i denne oppgaven for å belyse problemstillingen vår «*Hvordan arbeider barnehagelæreren med tilvenningsperioden i barnehagen?*». Vi har valgt å dele opp drøftelsesdelen i tre deler slik vi har gjort gjennom hele oppgaven, som vil si tilvenning, tilknytning og foreldresamarbeid.

5.1 Tilvenning

Det er en stor overgang for barnet å skulle begynne i barnehagen, der de må tilpasse seg nye mennesker og et nytt miljø. Det er i første omgang kun foreldrene som kan fungere som en trygg havn, der barnet blir i stand til å kunne utforske sin nye tilværelse. Tilvenningens mål er at de ansatte etter hvert skal kunne fungere som barnets trygge havn når foreldrene ikke er til stede. En måte å bidra til dette er å jobbe med å binde barnehage og hjem sammen ved bruk av eksempelvis et overgangsobjekt. Winnicott (1971) hevder at overgangsobjekt gjør det mulig for barn å være fysisk borte, men opprettholde et mentalt bilde av dem (Drugli et al., 2020, s. 37). Våre funn belyser at dette er noe alle intervjupersonene praktiserer til tross for at det er på ulike måter. Det er ikke av betydning hva objektet er, men hva den representerer for barnet (Drugli et al., 2020, s. 38). I en oppstarts samtale kan man innhente viktig informasjon om barnet og om barnet har et objekt av stor betydning. Dersom barnet ikke har det kan man eksempelvis slik som presentert i 4.2.1 *Overgangsobjekt* utarbeide et overgangsobjekt i form av bilder av nærmeste familie. I en oppstarts samtale kan foreldre gi barnehagen viktige bakgrunnsopplysninger. Våre funn viser at det bare var en av intervjupersonene som praktiserte oppstartssamtale før oppstart. Til tross for at de andre to ikke nevnte det, kan det likevel være at de praktiserer dette. I denne sammenheng vil foreldrene fungere som oversettere for barnet ved å gi personalet nødvendig informasjon for å kunne tilrettelegge best mulig for barnets behov (Drugli et al., 2020, s. 33). Dette kan inkludere alt fra barnets temperament og matpreferanser til hvordan barnet reagerer i visse situasjoner. Ved å forstå barnet gjennom foreldrenes øyne, kan personale legge til rette for en best mulig tilpasset tilvenning. Dette vil kunne bidra til å bygge en relasjon med tillit mellom foreldre og barnehagepersonale, som igjen kan styrke barnets følelse av trygghet.

Våre funn viser at kommunikasjonen med foreldrene begynner allerede før barnet starter i barnehagen, gjennom et informasjonsskriv. Her gir man foreldrene en introduksjon til barnehagen og skaper forventninger. Informasjonsskrivet kan inneholde praktiske detaljer, barnehagens

verdier, pedagogiske mål og daglige rutiner. Et godt informasjonsskriv kan redusere usikkerhet og engstelse hos foreldrene, noe som indirekte kan påvirke barnets tilvenning (Drugli, 2017, s.110).

Alle tre intervjupersonene forklarte at de ikke praktiserte hjemmebesøk. På den ene siden har hjemmebesøk som formål og gi informasjon til foreldrene og etablere god kontakt. På andre siden skal det gi en mulighet for å etablere kontakt med barnet tidlig, i barnets egne trygge omgivelser (Drugli et al., 2020, s.54). Dette er tilsynelatende positivt, og man kan derfor stille seg spørsmålet om hvorfor det ikke praktiseres hos våre intervjupersoner? Imidlertid ved spørsmål om hva barnehagelæreren syntes er utfordrende i arbeid med tilvenning pekte en av dem på dette med tiden, tidsaspektet. Vi vet at rammeplanen sier at barnehagen skal organisere tid og rom, slik at barnet får tid til å bli kjent og knytte seg til personalet og andre barn (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 21). Våre funn peker på at barnehagelærere ikke alltid får nok tid til å kunne praktisere dette på best mulig måte. Vi vet at overgangen fra hjem til barnehage kan være stor og overveldende for hvert barn og foreldre. Det tar tid for barnet å skape en tilknytning og kontakt, og for at barnet skal la seg lade av de voksne (Brandtzæg et al., 2013, s.100). Ved å praktisere hjemmebesøk vil man ikke være en totalt fremmed for barnet når det ankommer i barnehagen. På spørsmål om barnehagelærerne tror at barna opplever stress i tilvenningsperioden svarte alle i større og mindre grad ja. Dersom man ser på ulike aspekter som gjør overgangen mindre overveldende for barnet kan det tenkes at dette kan være med på å redusere stresset som barnet opplever og barnehagelærerne observerer hos barnet. Kan hjemmebesøk være med å redusere noe stress barnet opplever ved oppstart?

Når det kommer til antall dager de bruker på tilvenning, var det ulikhet hos intervjupersonene. Siv beskriver en mer tradisjonell tilnærming der tilvenningsperioden varer i tre dager, som har vært vanlig i mange år (Drugli et al., 2020, s.97). Her er foreldrene til stede de første to dagene, men trekker seg tilbake den tredje dagen. Denne metoden kan være basert på tanken om at en kortere, men intensiv tilvenningsperiode kan hjelpe barnet til raskere å tilpasse seg den nye situasjonen. Siv mener det er lettere for barnet når foreldrene går, noe som kan indikere en tro på at barn tilpasser seg lettere når de raskt må tilpasse seg barnehagen. Katrine har derimot en annen tilnærming, hvor tilvenningen er mer gradvis. Hun har tidligere erfaring med en lengre

tilvenningsmodell med foreldrene til stede, og har på bakgrunn av dette lagt om hele tilvenningen. Hun inkluderer besøksdager gjennom sommeren og har en tilvenningsperiode på minst fem dager med foreldrene til stede. Ved å spre tilvenningen over flere dager med foreldrene til stede som en trygg havn, vil barnet få mer tid til å bli kjent med miljøet, rutiner og tilknytningsperson i et roligere tempo. Denne metoden ser vi samsvarer mer med det vi vet om små barns behov som eksempelvis trygghetssirkelen beskriver presentert i 2.2.1

Trygghetssirkelen. Der kan barna utforske, samtidig som de kan komme tilbake til foreldrenes trygge fang og lade når behovet for nærhet og kontakt melder seg (Brandzæg et al., 2013, s. 29). Dette underbygger viktigheten av å være lydhør ovenfor barnets signaler (Drugli et al., 2020, s. 32), i motsetning til en mer intensiv tilvenning med fokus på en hurtig tilpasning for barnet. En måte å være lydhør ovenfor barnets signaler i tilvenningsperioden kan eksempelvis være å bytte primærkontakt dersom barnet aktivt søker en annen voksen. Funnene våre viser at samtlige følger barnets behov og bytter primærkontakt dersom barnet søker en annen voksen. (Brandtzæg et al., 2013, s. 101).

Funnene våre viser at det er gjensidig enighet hos intervjupersonene der de praktiserer å ha en primærkontakt eller tilknytningsperson under tilvenningsperioden. Små barn knytter seg til de menneskene som gir de fysisk og emosjonell omsorg, er stabilt til stede i barnets liv og som er villig til å inngå i en nær, positiv og forutsigbar relasjon til dem (Smith, 2002, ref i Drugli, 2017, s. 43). Noe som er hensikten med å ha primærkontakt i starten på tilvenningen, på bakgrunn av dette kan man hevde at formålet med primærkontakt er å bli en tilknytningsperson for barnet. Siv og Ada trekker frem at de bruker en primærkontakt, men at de samtidig ønsker at barnet fort skal bli trygg på alle ansatte på avdelingen. Imidlertid vektlegger Katrine at andre ansatte skal tilnærme seg barnet gradvis på avstand med eksempelvis blikk. På den ene siden vet man at det er mer forutsigbart for barn og voksne i tilvenningsperioden dersom det er en bestemt voksen som tar imot og blir kjent med barnet fra første dag (Brandzæg et al., 2013, s. 101). På den andre siden kan man se det kan bli utfordrende for barnet dersom det bare er etablert trygg tilknytning til en ansatt. Det blir sårbart for barnet om tilknytningspersonen eksempelvis blir syk, eller begynner sent på jobb. Da har ikke barnet den trygge basen å forholde seg til.

5.2 Tilknytning

I en tilvenningsperiode er målet at barnet skal bli trygt, det er først da at barnet kan leke, utforske og lære, med en omsorgsperson som fungerer som en trygg havn til stede slik som presentert i kapittel 2.2.2 *Trygg base og trygg havn*. John Bowlby (Broberg et al., 2014) hevder at når et barn er tilknyttet, er barnet disponert for å kunne søke nærhet og kontakt til en bestemt person.

Tilknytningen barnet får til de voksne i barnehagen kommer lenger ned på barnets tilknytnings hiarki. Katrine understreket i hennes arbeid at det viktigste var at barnet får en trygg tilknytning. Dersom barnet opplever å få trygghet og beskyttelse når det søker den voksnes nærhet, kalles tilknytningen for trygg (Broberg et al., 2014). I svar på hvilke faktorer de vektla for at barnet skal få en trygg tilknytning i tilvenningsperioden, vektla Katrine emosjonell tilstedeværelse over tid og sensitivitet ovenfor barnets signaler. Siv la imidlertid vekt på å trygge foreldrene og på denne måten gjøre barnet trygt. Det blir ofte sagt at foreldrene må venns til barnehagen på lik linje med barna. Dersom foreldrene er trygge, blir også barnet trygt på barnehagen (Broberg et al., 2014). Det vi kan se er Katrine på den ene siden vektlegger emosjonell tilstedeværelse over tid ovenfor barnet. På den andre siden vektlegger derimot Siv å trygge foreldrene. Til tross for at de vektlegger ulike faktorer i sitt arbeid, utelukker ikke det ene det andre. Det kan tenkes at begge likevel arbeider med å trygge foreldre og barn, men de har ulike tanker om hva som er viktigst.

5.3 Foreldresamarbeid

Ser man på det barnehagelærerne trekker frem ved spørsmål om hva som er viktig for dem i tilvenningsperioden er det tydelig at kommunikasjonen med foreldrene står høyt. Dette samsvarer med det Drugli (2020) sier om at de ansatte må ha gode kommunikasjonsferdigheter for å kunne etablere en god samarbeidsrelasjon med foreldrene (Drugli et al., 2020, s.59). En gjensidig varm kommunikasjon mellom personale og foreldre viser positive effekter på barns trivsel i barnehagen (Drugli, 2017, s.105).

Katrine påpeker at vi må tørre og være ærlige med foreldrene om hvordan tilvenningen faktisk går. Dersom ikke tilvenningen går så greit, må man kunne kommunisere dette til foreldrene. Dette vil kunne bidra til et ærlig samarbeid med foreldrene. Glaser (2023) fremhever viktigheten av en god og tydelig kommunikasjon der det er gjensidighet, åpenhet og tillit ved foreldre-støttende arbeid (Glaser, 2023, s.94). For å kunne legge til rette for et best mulig samarbeid i

tilvenningsperioden ser vi at kommunikasjon, ærlighet og respekt er høyt vektlagt av intervjuperson og i teorien. Et av våre funn er at Siv og Ada pekte på å betrygge foreldrene med at tilvenningen skal gå bra, selv i utfordrende tilvenninger. I motsetning til Katrine, som pekte på å være ærlig når tilvenningen ikke går bra. Dette viser oss ulike tilnærminger til foreldresamarbeidet. Dersom fagpersoner er åpne og ærlige i møte med foreldre, samtidig som man betrygger dem med fagkunnskaper rundt tilvenning vil man kunne legge et grunnlag for et foreldrestøttenes samarbeid preget av tillit. I tillegg til dette vil det at man er ærlig med foreldrene danne et grunnlag for at de kan være ærlige tilbake. Det vil si at det kan bidra til en bedre overgang for barnet med at foreldrene kan være åpne om eksempelvis hvordan moringen har vært hjemme, har den vært preget av stress? Dette er verdifull informasjon for den ansatte som tar imot barnet. Ved at barnet opplever at personalet og foreldrene snakker sammen om moringen, vil dette kunne bidra for det første til at barnet får opplevelsen av at hjemmet og barnehagen blir sydd sammen. Dette var også noe en av våre intervjupersoner vektlegger i sitt arbeid. For det andre kan dette påvirke barns evne til å takle overgangen (Brandzæg et al., 2013, s. 106). På en annen side vil ikke dette dermed si at overgangen umiddelbart oppleves lettere, men med fokus på å danne et tett samarbeid med foreldrene vil situasjonen i sin helhet kunne oppleves bedre for barnet.

Videre i spørsmål om hva som er utfordrende i tilvenningsperioden, som presentert i 4.3.1 *Utfordringer under tilvenningen* er det ulike sider av foreldresamarbeidet som kan være utfordrende i arbeid med tilvenningsperioden. Våre funn peker på at en stor del arbeidet i tilvenningsperioden dreier seg om foreldre-støttende arbeid hvor det står sentralt å opparbeide en god kommunikasjon med foreldre og ha en fenomenologisk tilnærming ovenfor dem (Glaser, 2023, s. 94). Alle foreldre ønsker i utgangspunktet det beste for deres barn og dersom foreldrene opplever eget barn som utrygge under tilvenningen kan dette påvirke hvordan de selv fremstår. En av intervjupersonene forklarte at hun opplevde det som utfordrende med foreldre som hadde vanskelig for å slippe tak på barnet. Kan dette skyldes at foreldrene opplever barnet som utrygt og av den grunn ikke ønsker å forlate barnet? I våre funn ble det pekt på å betrygge foreldrene, være lydhøre ovenfor dem og ha god kommunikasjon. Det å begynne i barnehagen er ikke bare en stor overgang i barnets liv, det kan og være en stor overgang for foreldrene.

6.0 Avslutning

I lys av vår problemstilling «hvordan arbeider barnehagelæreren med tilvenning?» har det kommet frem at et godt samarbeid med foreldre vil kunne bidra til å lette overgangen for barnet. Gjennom å intervju tre forskjellige barnehagelærere har vi fått et innblikk i hvordan de arbeider med tilvenning og innsyn i deres tanker i denne prosessen. Det er mange faktorer som kan være med å bidra til at overgangen fra hjem til barnehage kan bli en god opplevelse for både barn og foreldre. En oppstarts samtale før barnet starter i barnehagen, kan bidra til verdifull informasjon om barnet. Dette gjør at man kan legge til rette for en tilpasset tilvenning da alle er ulike. Det står sentralt i arbeid med tilvenning å legge til rette for omsorg, trygghet og tilknytning slik at barnet kan knytte seg til minst én voksen, noe som legger grunnlaget for barnets trivsel og utvikling i barnehagen. En primærkontakt i tilvenningsperioden kan fungere som en trygg base og bidra til at barnehagen føles som et trygt sted å være for barnet. Bruk av overgangsobjekt gjør det mulig for barnet å være fysisk borte fra foreldrene, men samtidig kunne opprettholde et mentalt bilde av dem. En varm og god kommunikasjon med foreldrene kan bidra til at barnet opplever at hjem og barnehage bindes sammen.

Barnehagelærerne vektlegger å være lydhør ovenfor barnet og ha en god og tydelig kommunikasjon med barnets foreldre. Det er også viktig å gi barnet nok tid til å bli kjent med sin nye hverdag. Som nevnt tar det tid for barnet å skape en tilknytning. Det er flere barnehager som nå legger om sin tilvenningsmodell, dette kan sees i sammenheng med det vi vet om tilknytning og å følge barns behov. Det finnes imidlertid ingen fasit på hvordan man arbeider med tilvenning, men ny kunnskap og forskning omkring temaet kan likevel bidra til at barna opplever en så rolig og stressfri overgang som mulig. Avslutningsvis vil vi påpeke at det er lite utvalg informanter i vårt forskningsprosjekt som har svart på våre spørsmål, men det kan likevel gi en pekepinn på hvordan ulike barnehagelærere arbeider med tilvenning. Videre ville det vært spennende å forske på tilvenninger hvor det praktiseres bruk av hjemmebesøk eller å undersøke problemstillingen vår med et bredere utvalg av informanter.

7.0 Litteraturliste

Askland, L. & Sataøen, S. O. (2019). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst* (4. utgave.). Gyldendal.

Brandtzæg, I. Torsteinson, S. & Øiestad, G. (2013). *Se barnet innenfra. Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget AS

Broberg.M, Hagström.B, Broberg.A. (2014) *Tilknytning i barnehagen- Hva betyr trygghet for lek og læring*. 1 utgave. Oslo: Cappelen Damm AS.

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal.

Drugli, M. B. (2017) *Liten i barnehagen: Forskning, teori og praksis*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Drugli, M. B., Lekhal, R. og Buøen, E. S. (2020). *Tilvenning og foreldresamarbeid*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Drugli, M.B, Nystad, K. Lydersen, S. Brenne, A.S. (2023). *Do toddlers' levels of cortisol and the perceptions of parents and professional caregivers tell the same story about transition from home to childcare? A mixed method study* *Algorithmica*
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1165788>

Glaser, V. (2018). *Foreldresamarbeid: Barnehagen i et mangfoldig samfunn*. Universitetsforlaget.

Helle, J. Boonstra, M-J.O., Runeberg Broch, K. Rød, B-I. & Vøllestad, J. (2017). *Trygghetssirkelen*. Hentet fra <https://psykologtidsskriftet.no/fra-praksis/2017/06/en-god-sirkel>

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om barnehagens*

innhold og oppgaver. Udir:

[https://www.udir.no/contentassets/7c4387bb50314f33b828789ed767329e/rammeplan -
for-barnehagen---bokmal-pdf.pdf](https://www.udir.no/contentassets/7c4387bb50314f33b828789ed767329e/rammeplan-for-barnehagen---bokmal-pdf.pdf)

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. Gyldendal akademisk.

Larsen, A. K. (2017). *En enklere metode: veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode* (2.utg). Fagbokforlaget.

Statistisk sentralbyrå (2024), *Hovedtall barnehager, 2023*. Hentet 05.04.2024 fra:

<https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitative metoder*.

Fagbokforlaget.

Vedlegg 1 – Intervjuguide

Intervjuguide

Tilvenningsperioden på småbarnsavdeling

Tilvenning:

- Hva er viktig for dere når dere jobber med tilvenning?
- Hvordan foregår en tilvenningsperiode hos dere? (antall dager, hjemmebesøk osv).
- Har dere en primærkontakt som barna og foreldrene hovedsakelig forholder seg til?
Hvorfor/hvorfor ikke?
- Dersom ja, hvordan velger dere hvem som skal være primærkontakter?
- Hva ser du på som spesielt utfordrende med tanke på tilvenning?
- Hvor lenge mener du at en tilvenningsperiode burde være?
- Føler du at barna som begynner i barnehagen opplever mye stress i tilvenningsperioden?
- Hva skulle du ønske var gjort annerledes?
- Har dere nok tid til tilvenningen?
- Hva mener du er pedagogisk lederes viktigste lederoppgave i forhold til tilvenningsperioden for de minste?

Tilknytning

- Hvilke faktorer anser du som viktig for at barnet skal få en trygg tilknytning i tilvenningsperioden?

Foreldresamarbeid:

- Får foreldrene være så lenge som de ønsker?
- Hvordan får foreldrene være med å medvirke i tilvenningsprosessen?

Informasjon om informant

- Utdanning og eventuell videreutdanning
- Arbeidserfaring

Vedlegg 2 – Samtykkeerklæring

Samtykkeerklæring for intervju til bacheloroppgave

Vi er to 3.års studenter ved barnehagelærerutdanningen på Høgskolen på Vestlandet i Bergen. I vår holder vi på å skrive bacheloroppgave om *tilvenning i barnehagen*.

I forbindelse med vår bacheloroppgave ønsker vi å intervju pedagogiske ledere i ulike barnehager om temaet. Vi har laget en intervjuguide (se vedlegg 1) med spørsmål som vil bli sendt ut i forkant av intervjuet.

Under intervjuet vil vi benytte oss av lydopptak Dette er for å forsikre oss om at ingen informasjon blir utelatt. I etterkant av intervjuet blir alle svar transkribert, for å lettere kunne bruke det som informasjonskilde i bacheloroppgaven. Alle informanter vil bli anonymisert i bacheloroppgaven og data vil ikke kunne spores tilbake til intervjuobjektet. I etterkant av arbeidet vil all innhentet data bli slettet.

Det er frivillig å delta i prosjektet og du kan når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn.

Vi behandler opplysningene om våre forskningsdeltagere basert på deres samtykke. De har rett til innsyn, retting, sletting, begrensning og dataportabilitet-og har også rett til å klage til Datatilsynet.

Kontaktopplysninger til prosjektansvarlig/veileder:

Birgitte Ivarhus Sollesnes. Epost: birgitte.ivarhus.sollesnes@hvl.no

Personvernombud HVL: Trine Anniken Larsen. Epost: Trine.Anikken.Larsen@hvl.no

I forkant av intervjuet ønsker vi å be om samtykke til deltakelse: .

Jeg har lest og forstått informasjonen over og samtykker til å delta i intervjuet:

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet den 01.07.2024:

Dato: _____

Underskrift _____

Vedlegg 3 – Godkjenning fra Sikt

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

21.05.2024, 22:47

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer
835260**Vurderingstype**
Standard**Dato**
07.02.2024**Tittel**

Hvordan arbeider barnehagelærer med tilvenningsperioden? (Bacheloroppgave)

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for helse- og sosialvitenskap / Institutt for helse- og omsorgsvitenskap

Prosjektansvarlig**Student****Prosjektperiode**

01.01.2024 - 01.07.2024

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 01.07.2024.

[Meldeskjema](#)**Kommentar**

OM VURDERINGEN

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket. Vi har nå vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt og hvilke databehandlere du kan bruke. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.).

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!